

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Gerontologie
Voltijd/deeltijd

Christelijke Hogeschool Windesheim

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Gerontologie
Voltijd/deeltijd

Christelijke Hogeschool Windesheim

CROHO nr. 30109

Hobéon Certificering

Datum

16 december 2014

Auditpanel

W.L.M. Blomen, voorzitter

Dr. R.J.J. Gobbens

E. Messelis, lic.

A. van Leeuwen

Y. van Venrooij

Secretaris

H.R. van der Made

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	27
6.	AANBEVELINGEN	29
BIJLAGE I	Scoretabel	31
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	33
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	37
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	39
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	43
BIJLAGE VI	Overzicht auditpanel	45

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Windesheim
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Nog niet bekend
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Toegepaste Gerontologie
registratienummer croho	30109
domein/sector croho	Gezondheid & Welzijn
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Health
aantal studiepunten	240EC
afstudeerrichtingen	<i>geen</i>
Onderwijsvorm	competentiegericht
Onderwijstaal	Nederlands
locatie	Zwolle
varianten	Voltijd/deeltijd
relevante lectoraten	Innoveren in de Ouderenzorg
datum audit / opleidingsbeoordeling	30 september 2014
contactpersoon	Dr. J.S. Jukema, associate lector js.jukema@windesheim.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie**, voltijd/deeltijd.

bron: Kritische Reflectie opleiding, september 2014

peildatum: 1 juli 2014

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	-	22	17	17	37	42
▪ deeltijd	-	15	23	10	12	15
uitval (aantal/percentage)						
uit het eerste jaar ¹	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	-	6	6	4	8	-
▪ deeltijd	-	4	11	2	4	-
uit de bachelor (hoofdphase ²)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	-	3	2	2	-	-
▪ deeltijd	-	0	0	1	-	-
rendement (percentage) ³	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	-	-	-	-	-	10
▪ deeltijd	-	-	-	-	3	10
docenten (aantal + fte)	aantal			Fte		
▪ voltijd	11			7,4		
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁴	Bachelor		Master		PhD.	
▪ voltijd	2		6		3	
docent-student ratio ⁵	1 : 17 (2014)					
contacturen (aantal) ⁶	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar		
▪ voltijd	16	14	4	4		
▪ deeltijd	8	8	4	4		

¹ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

² Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel docenten (onderwyzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwyzend personeel).

⁵ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwyzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁶ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

Toegepaste Gerontologie beslaat het kennisdomein over de 50-plusser en wat deze groep ouderen wil, kan en nodig heeft in wonen, werken, welzijn, vrijetijdsbesteding en zorg.

De bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie (BTG) van Hogeschool Windesheim wordt zowel in een voltijdse als deeltijdse variant aangeboden en leidt studenten op tot specialist in de ouder wordende mens en als generalist in de innovatieve aanpak van verouderingsvraagstukken. De opleiding wordt op twee plaatsen in Nederland aangeboden (Fontys-Eindhoven en Windesheim-Zwolle) en kent drie uitstroomprofielen: (i) Casemanagement, (ii) Ondernemen & Innoveren, en (iii) Consulteren & Adviseren.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding hanteert een beroeps- en opleidingsprofiel dat zij in samenwerking met het werkveld en de zusteropleiding van Hogeschool Fontys in 2008 heeft opgesteld. Het profiel bestaat enerzijds uit een vijftal beroepsspecifieke eindkwalificaties en, anderzijds, uit de tien generieke hbo-kwalificaties, aangevuld met een generieke Windesheimkwalificatie. Het beroeps- en opleidingsprofiel is gebouwd op een gedegen kennisbasis. De vijf beroepsspecifieke eindkwalificaties heeft de opleiding geconcretiseerd in beheersingsindicatoren, gekoppeld aan aandachtsgebieden en uitstroomprofielen, en worden behaald in drie opeenvolgende beheersingsniveaus. Inhoudelijk is de volledige set beoogde eindkwalificaties dekkend voor en georiënteerd op het beroep van de bachelor toegepaste gerontologie.

Ter bepaling van het eindniveau maakt de opleiding een zichtbare verbinding met de Dublin Descriptoren. Zowel onderzoek als de internationale oriëntatie zijn in de set eindkwalificaties verdisconteerd. Het panel signaleert dat de opleiding zwaar inzet op internationalisering.

De opleiding heeft een betekenisvolle en substantiële wisselwerking met het werkveld. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding de directe doelgroep via een Klankbordgroep Ouderen bij (de ontwikkeling en uitvoering van) de opleiding betreft. De werkveldvertegenwoordigers met wie het panel sprak, signaleerden – net als de opleiding – dat de beoogde eindkwalificaties voor het BTG-programma aan herijking toe zijn. Het panel deelt dit oordeel en komt op grond hiervan dan ook op Standaard 1 tot het oordeel 'voldoende'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Vanuit een passende onderwijsvisie heeft de opleiding een inhoudelijk samenhangend en studeerbaar curriculum ingericht waarin naar inhoud en beroepsoriëntatie recht wordt gedaan aan de eisen die het werkveld stelt aan een toegepast gerontoloog. Er is sprake van een duidelijke opbouw, waarbij de student fasegewijs zijn competenties behaalt en er sprake is van een dynamische inbreng vanuit en wisselwerking met de beroepspraktijk, die de opleiding onder de noemer '*preferred partners*' langdurig bij de uitvoering van het opleidingsprogramma betreft.

De leerdoelen van de afzonderlijke onderwijseenheden zijn dekkend voor de set beoogde eindkwalificaties, de werkvormen die de opleiding hanteert passend voor het competentiegerichte onderwijsmodel.

De opleiding scoort sterkt op het onderdeel 'internationalisering'. Het thema wordt gedragen door het docententeam, dat de geformuleerde internationale ambities fasegewijs omzet in tastbare resultaten.

Onderzoekvaardigheden zijn cyclisch in het programma opgenomen en wordt inhoudelijk zodanig vormgegeven dat dit past bij de beroepsuitoefening waarin de toegepast gerontoloog de bestaande praktijk moet kunnen innoveren door inzichten vanuit onderzoek toe te passen. Het lectoraat Innoveren in de Ouderenzorg is stevig met de opleiding verbonden.

De docenten die het programma verzorgen, zijn vakinhoudelijk goed opgeleid, goed op de hoogte van praktijkontwikkelingen en didactisch voldoende geëquipeerd om het opleidingsprogramma uit te voeren. Studenten zijn lovend over de vakinhoudelijke deskundigheid en de werkveldexpertise die hun docenten inbrengen. Hoewel de organisatie recent minder persoonsafhankelijk is gemaakt en meer is gestroomlijnd, ziet het panel weliswaar een inspirerend en betrokken docententeam dat er nog steeds toe neigt om 'teveel hooi op de vork te nemen'. Een zorgvuldige afweging van prioriteiten en het maken van keuzes is aan te bevelen.

De opleiding beschikt over een adequate huisvesting waarin het onderwijsconcept van de opleiding goed kan worden uitgevoerd en waarin alle opleidingsspecifieke voorzieningen zijn opgenomen. Er is sprake van een goed functionerend systeem van studiebegeleiding met expliciete aandacht voor studenten met een functiebeperking.

De informatievoorziening aan de studenten is over het algemeen behoorlijk, maar heeft op het punt van roostering aandacht waar het de deeltijdstudenten betreft.

In afweging, heeft het panel een sterk ontwikkeld programma gezien, met name op de dimensies internationalisering en praktijkgerichtheid, dat wordt uitgevoerd door een enthousiast, gemotiveerd en inspirerend docententeam in een kwalitatief goede onderwijsleeromgeving. Het auditteam beoordeelt Standaard 2 dan ook als 'goed'.

Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een goed uitgewerkt systeem van toetsen en beoordelen dat zowel een valide, betrouwbare als transparante toetsing borgt. De examencommissie is zich bewust van de aan haar toebedeelde rol vanuit de WHW, maar dient deze nog steviger te pakken, met name waar het gaat om de juiste distantie tussen haar en het management. Het kalibreren tussen examinatoren verdient te worden gecontinueerd, een sterkere sturing op het plan van aanpak van de afstudeerthesis is aan te bevelen.

Uit de selectie van eindwerken die het panel heeft bestudeerd, concludeert het dat de opleiding studenten aflevert die over de volle breedte minimaal aan het hbo-bachelorniveau voldoen. Het panel plaatst bij de eerste lichting afstudeerwerkstukken een aantal aanbevelingen ter verdere verbetering. Het panel stelt vast dat er op beide aspecten van Standaard 3 sprake is van voldoende kwaliteit en beoordeelt daarmee deze standaard als 'voldoende'.

Algemene conclusie:

Het panel beoordeelt Standaard 1 en 3 als voldoende, Standaard 2 als 'goed'. Met in achtneming van de door de NVAO opgestelde beslisregels, komt het panel voor de opleiding als geheel derhalve tot het oordeel 'voldoende'.

Het panel adviseert de NVAO de hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Hogeschool Windesheim te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 16 december 2014

W.E.M. Blomen,
voorzitter

H.R. van der Made,
secretaris

3. INLEIDING

De bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie (BTG) behoort binnen Windesheim tot het domein Gezondheid & Welzijn en wordt verzorgd op de hoofdvestiging te Zwolle. De Christelijke Hogeschool Windesheim heeft ca. 21.000 studenten, enkele duizenden cursisten en ruim 1800 medewerkers. De opleiding heeft anno 2014 ruim honderd studenten. De eerste zes deeltijdstudenten hebben in juni 2013 en februari 2014 hun bachelordiploma in ontvangst genomen. In juni 2014 zijn de eerste voltijdse studenten afgestudeerd.

De hbo-bachelor Toegepaste Gerontologie wordt door twee hogescholen in Nederland verzorgd: Windesheim en Fontys. Beide opleidingen zijn in 2009 gestart en hebben gezamenlijk het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel ontwikkeld.

De BTG van Windesheim is door het College van Bestuur van de hogeschool sinds 2012 aangemerkt als TOP-opleiding. Deze kwalificatie betekent dat de opleiding zich onderscheidt van andere Windesheimopleidingen door een hoger ambitieniveau en een bovenregionale uitstraling. De opleiding stelt dan ook een 'krachtige dynamiek' tussen onderwijs, onderzoek en ondernemen te willen realiseren door samenwerking met ouderen, lectoraten en het werkveld. De ambities van de opleiding formuleert zij rond drie thema's: (i) internationalisering, (ii) toegepaste gerontologie als professionele netwerkorganisatie en (iii) jong & oud.

De Bacheloropleiding Gerontologie van Windesheim heeft een structurele samenwerking met het lectoraat Innoveren in de Ouderenzorg.

De vorige visitatie in 2009 betrof een Toets Nieuwe Opleiding (TNO). Accreditatie ging vergezeld van, globaal genomen, twee aandachtspunten:

- verdere uitwerking van de internationale oriëntatie en internationalisering, en het gebruik van internationale literatuur, en
- het betrekken van andere lectoraten bij de opleiding dan uitsluitend het lectoraat Innoveren in de Ouderenzorg en de opgedane kennis hieruit systematischer vastleggen, met name vanwege het beoogde integrale karakter van de opleiding.

De opleiding heeft in haar Kritische Reflectie verwoord op welke wijze zij aan de opmerkingen van het vorige auditpanel invulling heeft gegeven. Daaruit blijkt dat de opleiding aan de uitwerking van haar internationale oriëntatie en internationalisering in de achterliggende periode stevig aandacht heeft besteed. Inmiddels werkt de opleiding, naast het lectoraat Innoveren in de Ouderenzorg, ook samen met de lectoraten Sociale Innovatie en Verscheidenheid, en met ICT-Innovaties in de Zorg. De opgedane kennis vindt daarbij zijn weg in de drie uitstroomprofielen van de opleiding.

Waar nodig, besteedt het panel aan de specifieke uitwerking van deze onderwerpen aandacht onder de betreffende standaarden in dit rapport.

De tekst in dit rapport betreft zowel de deeltijdse als de voltijdse variant van de opleiding. Waar de beide varianten uiteenlopen, vermeldt het panel dit expliciet.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Inhoud van de beoogde eindkwalificaties

De opleiding hanteert een vijftal beroepsspecifieke competenties als beoogde eindkwalificaties. Dit zijn: (i) dienstverlening aan de ouder wordende mens, (ii) het organiseren, beheren en regisseren van de dienstverlening aan ouderen, (iii) het ondernemen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens, (iv) beleidsmatig denken, processen kwalitatief bewaken en aansturen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens en (v) leren en ontwikkelen van de beroepsbeoefenaar. De uitwerking van deze vijf eindcompetenties is opgenomen in de bijlage II bij dit rapport.

Naast deze beroepscompetenties hanteert de opleiding de tien generieke hbo-competenties als richtsnoer voor haar programma en een elfde Windesheimbrede eindkwalificatie met betrekking tot zelfsturing. De generieke hbo-competenties impliceren verder ondermeer het methodisch en reflectief denken en handelen, het kunnen toepassen van wetenschappelijke inzichten en het vermogen tot probleemgericht werken.

De opleiding heeft in 2007-2008 samen met haar BTG-pendant van Hogeschool Fontys het beroeps- en competentieprofiel ontwikkeld. Daarbij heeft zij gebruik gemaakt van relevante onderzoeken en heeft zij het werkveld nauwgezet betrokken. Het toenmalige auditpanel dat in 2009 de Toets Nieuwe Opleiding (TNO) uitvoerde, constateerde dat 'er heldere eindkwalificaties geformuleerd zijn, afgeleid van een duidelijk beroepsbeeld en dat beide voldoende zijn afgestemd met de omgeving.'

Anno 2014 hanteert de opleiding nog immer dezelfde set eindkwalificaties, maar is zij – in overleg met haar Werkveldadviescommissie en de opleiding van Fontys bezig deze te herijken. Ten behoeve van deze herijking heeft zij een beknopte analyse en startnotitie opgesteld. Het panel deelt de opvatting van de opleiding dat de talrijke veranderingen in de samenleving het noodzakelijk maken de eindkwalificaties zowel in de nationale context, alsook in internationaal verband, opnieuw op hun actualiteit te toetsen.

Het panel heeft de gevoelde noodzaak tot aanpassing met de opleiding besproken. De opleiding geeft daarbij – gesteund door haar Werkveldadviescommissie – aan de vijf competenties nog immer actueel te vinden. Deze zullen naar verwachting dan ook gehandhaafd blijven. Met name de uitwerking van de eindkwalificaties in beheersingsindicatoren en leerdoelen zal – ondermeer in samenwerking met de collega-opleiding BTG van Fontys – worden herzien. Deze uitwerking bleek tot nu toe te weinig specifiek en dus in te geringe mate richtinggevend voor het programma en de toetsing. Het panel deelt deze constatering van de opleiding; het heeft er begrip voor dat het tempo van de veranderingen en de dynamiek in de samenleving het voor een opleiding moeilijk maken om hiermee gelijke tred te houden, maar vindt een versnelling in de herijking van de vijf eindkwalificaties en de uitwerking ervan belangrijk.

Het panel is er positief over dat tussen de beide BTG-opleidingen inmiddels concrete werkafspraken zijn gemaakt over de doorontwikkeling van het beroeps- en opleidingsprofiel.

Oriëntatie en niveau

De opleiding baseert de competentieontwikkeling van haar studenten op de landelijk opgestelde Kennisbasis (BoKs) die de aandachtsgebieden (i) algemene gerontologie, (ii) arbeid, (iii) wonen en woonomgeving en (iv) welzijn en zorg omvat. Deze aandachtsgebieden heeft de opleiding geïntegreerd in de drie uitstroomprofielen van het opleidingsprogramma.

Vanuit deze uitstroomprofielen benoemt de opleiding de volgende functies die afgestudeerden kunnen vervullen: casemanager, beleidsmedewerker, adviseur en ondernemer. De afgestudeerden zijn in het domein van de Toegepast Gerontologie specialist waar het de ouder wordende mens betreft, maar generalist waar het de (innovatieve) aanpak van verouderingsvraagstukken betreft. Bezien vanuit de door de opleiding gehanteerde kennisbasis en de geformuleerde beroepsspecifieke competenties, stelt het panel vast dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn gericht op de uitoefening van het beroep van de toegepast gerontoloog.

Om de eindkwalificaties van hbo-bachelorniveau te laten zijn, heeft de opleiding de Dublin Descriptoren als referentie gebruikt. In haar Kritische Reflectie geeft zij heldere voorbeelden hoe ieder van de Dublin Descriptoren is terug te vinden in de set eindkwalificaties. Zo komt bijvoorbeeld 'oordeelsvorming' terug in de competentie 'organiseren, beheren en regisseren van dienstverlening aan ouderen' als van de studenten wordt verwacht dat zij 'een trajectbegeleiding of zorgketen moeten opzetten vanuit een kritische analyse van een dilemma of probleem'. De indicator 'leervaardigheden' komt expliciet tot uitdrukking in de vijfde competentie 'leren en ontwikkelen van de beroepsbeoefenaar'.

Iedere eindcompetentie heeft de opleiding uitgewerkt op drie beheersingsniveaus die richtinggevend zijn voor het programma: (a) Basis, (b) Gevorderd en (c) Bachelor. Deze beheersingsniveaus worden gedurende de opleiding behaald en zijn gekoppeld aan de verschillende opleidingsfasen: propedeuse (basis), tweede en derde studiejaar (gevorderd) en derde en vierde jaar (bachelor). De opleiding kent een drietal uitstroomprofielen, te weten: (i) casemanagement, (ii) ondernemen en innoveren, en (iii) consulteren & adviseren. Iedere student studeert af in twee van de drie uitstroomprofielen. Alle studenten behalen de competenties (i) en (v) op het hoogste niveau (verbeteren), terwijl het hoogste niveau van de competenties (ii) t/m (iv) elk aan een uitstroomprofiel zijn verbonden. In de bijlage II is de uitwerking van de eindcompetenties naar oriëntatie en niveau weergegeven.

Onderzoek

Onderzoek is geïntegreerd in de generieke hbo-kwalificaties die de opleiding naast de door haar geformuleerde vijf beroepsspecifieke eindcompetenties hanteert.

In de uitwerking van de beroepsspecifieke eindkwalificatie 'Dienstverlening aan ouderen' formuleert de opleiding bovendien dat de student in staat moet zijn tot het doen van 'Praktijkgericht onderzoek, waarbij de principes van Evidence Based Practice toegepast worden. Ook in de eindkwalificatie 'Ondernemen in de dienstverlening aan ouderen' is in de uitwerking de ontwikkeling van de onderzoekende houding bij de student zichtbaar. Ondermeer doordat hij '...een projectplan moet opzetten, met verantwoording vanuit kritische analyse over de aanpak' en 'vanuit marktonderzoek een marketingplan moet maken en projectmatig uitvoeren, aansluitend bij nieuwe ontwikkelingen, met gebruik makend van kennis op gebied van marktwerking en resultaatgerichtheid'. Het panel vindt de beoogde eindkwalificaties van de opleiding op een passende wijze op onderzoek georiënteerd.

Internationalisering

Zoals het toenmalige TNO-panel al constateerde is bij de opstelling van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel een brede verkenning uitgevoerd, ook internationaal. Daarbij heeft zij de inhoud van verschillende aanverwante opleidingen in zowel binnen als buitenland met elkaar vergeleken en op relevantie voor de eigen opleiding beoordeelt. Een neerslag daarvan is te vinden in het in 2008 opgestelde Beroeps- en Opleidingsprofiel.

In de specifieke beroepscompetenties 'Dienstverlening aan ouderen' is in de uitwerking opgenomen dat de student 'actuele kennis vanuit meerdere nationale en internationale kennisbronnen moet kunnen beoordelen op hun betekenis voor de dienstverlening aan ouderen en moet kunnen toepassen. In de generieke hbo-kwalificatie 'brede professionalisering' is eveneens sprake van 'zelfstandig en resultaatgericht kunnen werken,...ook in een internationale omgeving.'

Na de Toets Nieuwe Opleiding heeft de opleiding sterk ingezet op haar internationale oriëntatie. Zo is de opleiding lid van de Association for Gerontology in Higher Education (AGHE) en zijn docenten van de opleiding betrokken bij internationale ontwikkelingen die vanuit deze vereniging worden geëntameerd. Voorts, zo blijkt uit een door de opleiding geleverd overzicht van internationale contacten, zet zij fors in op de wisselwerking met internationale partners, iets wat zij niet alleen in haar doelstellingen verwoordt, maar ook heeft uitgewerkt in haar programma (zie Standaard 2).

Het panel vindt dat de opleiding een krachtige internationale oriëntatie heeft, die niet uitsluitend basaal is opgenomen in de beoogde eindkwalificaties, maar ook sterk wordt gevoed door onderliggend beleid.

Validering beroeps- en competentieprofiel

De opleiding kent een Werkveldadviescommissie (WAC) die tien leden telt. De leden zijn afkomstig uit een breed spectrum van aandachtsgebieden die de opleiding binnen de toegepaste gerontologie heeft benoemd. Daarnaast beschikt de opleiding over een stevige Klankbordgroep Ouderen. Beide gremia, zo blijkt ook tijdens de audit, zijn intensief betrokken bij het wel en wee van de opleiding: niet alleen buigen zij zich over het opleidingsprofiel, maar ook acteren zij daadwerkelijk in het programma. Deze gecombineerde kennis van het 55+- domein en de inhoud van het curriculum maakt beide organen uitermate geschikt om het beroeps- en competentieprofiel van de opleiding kritisch te beschouwen en te valideren.

Zowel uit de notulen van de WAC-vergaderingen die het panel tijdens de audit heeft ingezien als uit het gesprek dat het panel met vertegenwoordigers van zowel de WAC als de Klankbordgroep Ouderen heeft gevoerd, blijkt dat de opleiding een intensief contact onderhoudt met het werkveld over de actualiteit van het vigerende beroeps- en opleidingsprofiel. Deze wisselwerking tussen opleiding en werkveld heeft er toe geleid van de opleiding het thema 'Ondernemen & Innoveren' nu voor alle studenten in de major heeft geïntegreerd. In de uitwisseling tussen werkveld en opleiding is ook, naar het oordeel van het panel terecht, de vraag aan de orde of het uitstroomprofiel 'casemanagement' in de huidige context van ontwikkeling binnen het domein van zorg en welzijn nog voldoet.

De werkveldvertegenwoordigers zijn uitermate positief over de contacten die zij onderhouden met de opleiding. Zij waarderen de inhoud en doelstellingen van BTG, maar zijn zich er ook van bewust dat het in 2008 opgestelde beroeps- en opleidingsprofiel aan herziening toe is. Zij stemmen wat dat betreft in met het initiatief dat de opleiding heeft genomen om, samen met Fontys, het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel spoedig te herijken.

In de eerder aangehaalde startnotitie met betrekking tot de herziening van het beroeps- en opleidingsprofiel, signaleert de opleiding dat hierin moet worden meegenomen (i) zowel de veranderingen in maatschappelijke positie van ouderen, als ook (ii) de totstandkoming van een internationaal AGHE-competentieprofiel waarop aansluiting moet worden verkregen en (iii) het gegeven dat de beroepscompetenties in de uitwerking nog te weinig richtinggevend blijken te zijn voor het programma. Het panel ondersteunt deze observaties.

Weging en Oordeel

De opleiding hanteert een beroeps- en opleidingsprofiel dat zij in samenwerking met de zusteropleiding van Hogeschool Fontys in 2008 heeft opgesteld. Het profiel bestaat enerzijds uit een vijftal beroepsspecifieke eindkwalificaties en, anderzijds, uit de tien generieke hbo-kwalificaties, aangevuld met een generieke Windesheimkwalificatie. Het beroeps- en opleidingsprofiel is gebouwd op een gedegen kennisbasis. De vijf beroepsspecifieke eindkwalificaties heeft de opleiding geconcretiseerd in beheersingsindicatoren, gekoppeld aan aandachtsgebieden en uitstroomprofielen, en worden behaald in drie opeenvolgende beheersingsniveaus. Inhoudelijk is de volledige set beoogde eindkwalificaties dekkend voor en georiënteerd op het beroep van de bachelor toegepaste gerontologie.

Ter bepaling van het eindniveau maakt de opleiding een zichtbare verbinding met de Dublin Descriptoren. Zowel onderzoek als de internationale oriëntatie zijn in de set eindkwalificaties verdisconteerd. Het panel signaleert dat de opleiding zwaar inzet op internationalisering.

De opleiding heeft een betekenisvolle en substantiële wisselwerking met het werkveld. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding de directe doelgroep via een Klankbordgroep Ouderen bij (de ontwikkeling en uitvoering van) de opleiding betreft. De werkveldvertegenwoordigers met wie het panel sprak, signaleerden – net als de opleiding – dat de beoogde eindkwalificaties voor het BTG-programma aan herijking toe zijn. Het panel deelt deze observatie en komt op grond hiervan dan ook op Standaard 1 tot het oordeel 'voldoende'.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Programma

Onderwijsvisie

Het onderwijs en de toetsing binnen de opleiding zijn op de ontwikkeling en beheersing van competenties gericht. De wijze waarop de opleiding de student deze competenties laat verwerven is zoveel mogelijk geënt op de realiteit, en dus de context waarin deze competenties in de beroepspraktijk worden beoefend; dat doet zij onder meer door in de verschillende onderwijsperiodes zogenoemde Kenmerkende Beroepssituaties (BKS-en) centraal te stellen en het ondersteunend onderwijs hierop te laten aansluiten.

Als belangrijkste kenmerken van haar (c.q. het Windesheim) didactisch concept benoemt de opleiding: (i) de competentiegerichtheid, (ii) het verwerven en toepassen van kennis in een realistische context met een nadruk op theoretische en methodische verantwoording en transfer, (iii) vraagsturing doordat de student wordt uitgedaagd gemotiveerde keuzes te maken ten aanzien van zijn studieloopbaan en (iv) aandacht voor zelfsturing op de eigen opleiding en loopbaan. Het panel ziet deze elementen, na bestudering van de inhoud van het curriculum en wat studenten en docenten tijdens de audit over inhoud en vormgeving van hun opleiding te berde brengen, consequent terug.

Opbouw, inhoud en vormgeving

Het vierjarig onderwijsprogramma bestaat uit 240EC en wordt in acht semesters uitgevoerd. Dat geldt zowel de voltijdse als de deeltijdse variant. Inhoudelijk is het voltijdsprogramma identiek aan het deeltijdprogramma; enkel de didactische aanpak en de contacttijd verschillen. Zo is in de deeltijdse variant de eigen specifieke beroepscontext leidend voor de inhoudelijke en didactische aanpak en is het aantal contacturen in de eerste twee studiejaar de helft van dat van de voltijdse variant.

Elk semester bestaat uit twee periodes van ieder tien weken. Daarin vindt zowel het onderwijs als de toetsing van de voorafgaande periode plaats. Het programma is verdeeld in een major van 180EC en een minor van 60EC. De *major* bestaat uit zes semesters, te weten het eerste en tweede studiejaar, één uitstroomprofiel naar keuze in het derde jaar en het afstudeeronderzoek in jaar vier. Het majorprogramma bereidt studenten voor op de uitstroomprofielen. In het eerste jaar is dat gericht op de kennisvelden arbeid, wonen, welzijn & vrije tijd, en gezondheid & zorg. In het tweede studiejaar stelt de opleiding de beroepscompetenties centraal: casemanagement, ondernemen & innoveren, trajectbegeleiding en consulteren & adviseren.

Twee semesters zijn bestemd voor de *minoren*: een opleidingsspecifieke minor (30EC) en een keuzeminor (30EC). De opleidingsspecifieke minoren vallen samen met de uitstroomprofielen: ondernemen & innoveren, consulteren & adviseren en casemanagement. Vanaf het studiejaar 2014-2015 wordt de opleidingsspecifieke minor ondernemen & innoveren een verplicht onderdeel van de major, omdat de opleiding deze beide deskundigheden (ondernemen en innoveren) beschouwt als de centrale focus van de toegepast gerontoloog.

Naast de opleidingsspecifieke minor volgt de student een minor naar keuze. Iedere student rondt dus minimaal twee van de drie uitstroomprofielen af op het hbo-bachelorniveau; sommigen vullen hun keuzeminor in met het derde, overgebleven, uitstroomprofiel, maar ook kiezen studenten bijvoorbeeld minoren als 'International Sustainable Development', 'Fundraising, Zorgprocessen Beter Maken' of een relevante pre-master aan een universiteit. De lijst met keuzeminoren heeft de opleiding opgenomen in haar OER, extern te volgen minoren dienen studenten voor te leggen aan de examencommissie.

In het eerste studiejaar staat het beroepsdomein van de toegepast gerontoloog centraal. In het tweede studiejaar zijn de beroepscompetenties leidend voor het programma en het derde en vierde studiejaar richten zich op de uitstroomprofielen, de keuzeminor en het afstudeeronderzoek.

Het programma is opgebouwd rondom vier *didactische* leerlijnen, die het curriculum de zogenoemde verticale samenhang verlenen: de integrale leerlijn, de conceptuele leerlijn, vaardighedenleerlijn en de studieloopbaanbegeleiding. Ook onderzoekvaardigheden komt cyclisch in het programma terug.

Daarnaast kent het programma vanuit het beroepsprofiel een drietal *inhoudelijke* leerlijnen: (i) casemanagement, (ii) consulteren & adviseren en (iii) ondernemen & innoveren. Rondom deze leerlijnen verzorgt de opleiding clusters van samenhangende onderwijseenheden. Om de samenhang te borgen en te verbeteren, heeft de opleiding docent-*'pakketeigenaren'* aangewezen, die inhoudelijk en organisatorisch verantwoordelijk zijn voor ieder van deze inhoudelijke leerlijnen. Daarnaast is er ook een pakketeigenaar voor het praktijkgericht onderzoek.

In de bijlage II bij dit rapport is een overzicht van de inrichting van het curriculum opgenomen.

Het onderwijs binnen de BTG wordt in verschillende vormen verzorgd: van hoorcolleges tot intervisie, individuele coachingsgesprekken, presentaties en workshops in kleinere groepen. Bestudering van de verschillende onderwijseenheden leert dat de opleiding de gekozen werkvormen zorgvuldig afstemt op aard en doel van de colleges.

Relatie eindkwalificaties – leerdoelen

In een uitgebreide competentiematrix heeft de opleiding inzichtelijk gemaakt welke (leerdoelen van) programmaonderdelen bijdragen aan (i) de verwerving van ieder van de beroepsspecifieke competenties, (ii) de verwerving van de generieke hbo-competenties en de zelfsturende competentie van Windesheim, (iii) de verschillende leerlijnen (integraal, conceptueel, vaardigheden, praktijkgericht onderzoek en studieloopbaanontwikkeling), en (iv) de ontwikkeling van beroepsvaardigheden als gespreks- en schrijfvaardigheden, adviseren, presenteren, interviewtechnieken, voorlichten, coachen, projectmanagement, onderzoekvaardigheden en ondernemersvaardigheden.

Het overzicht tezamen met de door het auditteam bestudeerde leerdoelen van de afzonderlijke onderwijseenheden, geeft naar het oordeel van het panel een helder inzicht in de wijze waarop de leerstof binnen het programma de beoogde eindkwalificaties afdekt.

Zoals al gemeld onder standaard 1 heeft de opleiding ervoor gezorgd dat de beoogde eindkwalificaties gefaseerd worden behaald: in de propedeuse worden de competenties op het niveau 'basis' bereikt, in jaar twee wordt niveau 'gevorderd' beoogd en in het derde en vierde jaar verwerven de studenten hun competenties op het eindniveau, het hbo-bachelorniveau.

De niveaus kenmerken zich door een toenemende complexiteit, taakomvang en mate van zelfsturing door de student. Aan het einde van zijn studie dient de student in staat te zijn beroepshandelingen en werkwijzen te verbeteren vanuit bestaande principes en concepten, en kan hij onbegeleid beroepstaken aan die een hoge mate van complexiteit bevatten, zoals een 'moeilijke' opdrachtgever, weinig budget, diverse belangen, meervoudige oplossingsmogelijkheden en – bij voorkeur – van een tot dan toe onbekende of minder bekende aard die van de student transfer vereisen. Deze niveaufasering in de competentiebeheersing versterkt, naar het oordeel van het panel, de duidelijke opbouw van het curriculum.

Praktijkgerichtheid

Kenmerkend voor de opleiding is, dat zij een 'professionele netwerkopleiding' wil zijn. Daaronder verstaat zij dat er gedurende de opleiding systematisch wordt gewerkt aan het ontwikkelen van het netwerk van studenten, medewerkers en de hogeschool door het creëren, verbinden en onderhouden van relaties met regionale, nationale en internationale partners, zoals onderwijsinstellingen, werkveldorganisaties, studenten, ouderen en externe docenten.

Mede vanuit dit perspectief centreert de opleiding haar onderwijs rondom de eerder aangehaalde Kenmerkende Beroepssituaties (KBS) en voert zij deze uit in nauwe samenwerking met haar zogenoemde '*preferred partners*', die als reële opdrachtgevers fungeren. Een KBS is te beschouwen als een vorm van een praktijkgericht project, waarin studenten werken aan verschillende beroepstaken met als opbrengst bruikbare beroepsproducten. De student integreert op deze manier kennis, houding en beroepsvaardigheden. Vakken in dezelfde periode zijn ondersteunend aan het project.

Een belangrijk doel van de KBS is om studenten vanaf het begin van hun opleiding te confronteren met de vraagstukken die in het werkveld spelen en waarvoor een toegepast gerontoloog geacht wordt innovatieve oplossingen te bedenken. De opleiding heeft voor (bijna) iedere KBS een externe organisatie gevraagd om als meerjarig opdrachtgever (= '*preferred partner*') op te treden.

Een voorbeeld hiervan is de KBS Duurzame Beleidsontwikkeling (jaar 2) waarin studenten met het Sociaal en Cultureel Planbureau als opdrachtgever oplossingen moeten bedenken voor recente politieke koerswijzigingen in de zorg en participatie.

De opleiding heeft het auditteam verschillende voorbeelden laten zien van de wijze waarop de projecten met de verschillende '*preferred partners*' worden uitgevoerd. Met enkelen van de werkveldvertegenwoordigers/'*preferred partners*' heeft het panel tijdens de audit gesproken. Het panel concludeert daaruit dat de nauwe samenwerking met het beroepenveld de opleiding veel biedt en dat deze opzet de praktijkgerichtheid en het realiteitsgehalte van de opleiding sterk bevordert. Het panel is over de uitwisseling met de praktijkpartners binnen het curriculum dan ook zeer te spreken.

Ook stelt het panel vast dat het programma belangrijke actuele thema's bevat zoals de krimpproblematiek, ontgroening en vergrijzing (sociale geografie), de toepassing van nieuwe technologieën zoals bijvoorbeeld beeldbellen via iPad. Onder de noemer '*meet the expert*', maakt de opleiding hierbij soms ook gebruik van gastdocenten. Het panel is hier positief over.

Bestudering door het panel van de door de opleiding verstrekte literatuurlijst en de in de verschillende modulebeschrijvingen opgenomen verplichte en aanbevolen literatuur leert dat de door de opleiding gebruikte literatuur praktijkgericht, actueel en relevant is. Ook het aandeel Engelstalige en wetenschappelijke literatuur vindt het panel substantieel. Bovendien, zo is het panel gebleken, hebben studenten via het mediacentrum van Windesheim toegang tot verschillende kennisbanken. Aan het begin van hun studie worden zij daarop door het Mediacentrum geïnstrueerd.

Als belangrijke praktijkvaardigheid van haar studenten ziet de opleiding het vermogen tot ondernemen en innoveren. Zij vindt het dan ook essentieel dat de studenten die zij aflevert over voldoende innovatieve en ondernemende capaciteiten beschikken. Daartoe heeft de opleiding een leerlijn en uitstroomprofiel 'ondernemen & innoveren' in het programma verwerkt, waarin specifieke onderwijseenheden zijn opgenomen (bijv. 'ondernemingsplan' en 'de ondernemer') met betrekking tot het ondernemerschap. Het panel waardeert de inhoud van de verschillende op ondernemerschap en innovatie gerichte programmaonderdelen. Overigens noemen werkveldvertegenwoordigers met wie het panel tijdens de audit sprak de ondernemende houding en het vermogen tot innoveren als karakteristiek van de afgestudeerden.

Zoals ook aangegeven onder Standaard 1 was het panel onder de indruk van de door de opleiding ingerichte Klankbordgroep Ouderen, die een directe input levert in zowel het curriculum als de onderzoeksthema's van het lectoraat Innoveren in de Ouderenzorg.

Het panel vindt dat de opleiding erin slaagt om een programma te bieden dat sterk op de praktijk is georiënteerd en waarin de betrokkenheid en invloed vanuit het werkveld tastbaar is.

Internationalisering

De opleiding maakt deel uit van een internationaal netwerk van opleidingen die op universitair en hbo-niveau werken aan de ontwikkeling van het beroep en gerontologische onderwerpen. Zij heeft banden met opleidingen in België, Canada, Duitsland, Finland, Portugal en Turkije. De opleiding heeft haar visie op de verdere ontwikkeling van haar internationaliseringsbeleid vastgelegd in een notitie. Ook heeft de opleiding het panel inzage verstrekt in de internationale relaties die zij onderhoudt. Het panel vindt dat de opleiding zich op het gebied van internationalisering onderscheidt van veel andere hbo-bacheloropleidingen in Nederland. Het auditteam maakt dit op uit de volgende bevindingen:

De opleiding stimuleert en faciliteert een actieve rol van studenten en docenten in het internationale netwerk. Dit gebeurt door internationale stages, een internationale studiereis, gastdocentschappen, door buitenlandse studenten de gelegenheid te geven in Zwolle vakken te volgen en door Nederlandse studenten het Engelstalige Honours Programme te laten volgen en hen te stimuleren vakken te volgen in het buitenland. Ook dienen studenten in hun bachelorthesis een Engelse summary op te nemen.

Gevraagd naar hun ervaringen met de internationale studiereis (Brussel) die de opleiding in het tweede jaar organiseert, weten de studenten vanuit een breed zicht op Europese ontwikkelingen aan het panel goed de verschillen te verwoorden tussen het ouderenbeleid binnen de verschillende lidstaten en welke impact het Europese beleid op het Nederlandse ouderenbeleid heeft.

Al bij de voorbereiding van het auditprogramma had de opleiding aangegeven in een van haar auditpresentaties (zie programma, bijlage IV) de internationale dimensie van de BTG-opleiding aan het panel uiteen te willen zetten. Uit dit exposé werd, naast de opbrengst van de Brusselreis, onder meer duidelijk dat studenten altijd verplicht zijn minimaal vijf internationale bronnen te gebruiken bij hun onderzoeksprojecten, de verschillende studenten stages kunnen lopen via buitenlandse partnerinstellingen, dat de opleiding gastcolleges laat verzorgen door buitenlandse gerontologen, dat sommige studenten een Engelstalig intensive programme volgen met studenten uit diverse landen en ook worden steeds meer programmaonderdelen in het Engels verzorgd.

Met betrekking tot het gebruik van Engelstalige literatuur merkte het panel al eerder op dat dit in voldoende mate gebeurt. Met name in het achterliggende jaar heeft de opleiding het aandeel Engelstalige literatuur uitgebreid, worden meer lessen (minoren) in de Engelse taal aangeboden om de toegankelijkheid voor internationale studenten te vergroten en is de opleiding bezig steeds meer studie- en lesmateriaal ook Engelstalig beschikbaar te maken. Het panel vindt dat de opleiding ten aanzien van haar internationale ambities duidelijk de daad bij het woord voegt.

Onderzoek

Uit het programmaoverzicht (zie bijlage II) blijkt dat onderzoekvaardigheden een integraal onderdeel vormt van het curriculum. Een inleiding methoden en technieken van onderzoek en literatuuronderzoek is opgenomen in het eerste studiejaar, in het tweede jaar worden de eerder opgedane kennis en vaardigheden op gevorderd niveau toegepast; ook is in het tweede jaar de module Onderzoek en Beleid geprogrammeerd en levert de student in het vierde jaar zijn hbo-bachelorthesis af.

Met het aanbrengen van onderzoekvaardigheden bij de studenten beoogt de opleiding hen in staat te stellen vragen vanuit de praktijk te vertalen in onderzoek en daarmee verdieping aan te brengen in de (eigen) beroepspraktijk. Ook leert de student de bestaande praktijk te innoveren door inzichten vanuit onderzoek toe te passen (*evidence based practice*). Het panel heeft waargenomen dat de onderzoekende competenties integraal in het curriculum zijn verweven. In tal van onderwijseenheden en (project)opdrachten ziet het panel dat studenten worden uitgedaagd tot analytisch denken, deduceren en induceren, conceptualiseren en data verzamelen en analyseren. Ook moeten zij veelvuldig mondeling en schriftelijk presenteren, evalueren en reflecteren.

Tijdens de audit is het panel gebleken, dat de betrokkenheid bij het programma van met name het lectoraat Innoveren in de Ouderenzorg, groot is. Het lectoraat doet onderzoek naar vernieuwingen in de ouderenzorg die erop gericht zijn om ouderen zo lang mogelijk de regie over het eigen leven te laten houden. Het lectoraat benut hierbij kennis van ouderen zelf, van mantelzorgers, zorgprofessionals, zorgmanagers, beleidsmakers, ondernemers, verzekeraars en opleiders. Uit het auditgesprek blijkt een nadrukkelijke betrokkenheid van zowel docenten als studenten bij het lectoraat en dat er sprake is van een directe wisselwerking tussen lectoraat en het onderwijs. Zo worden opdrachten in relatie tot Kenmerkende Beroepssituaties vanuit het lectoraat in het programma opgenomen en is het lectoraat voor de KBS Ontwikkeling van een zorg- of dienstverleningsproces opdrachtgever. Ook is de lector lid van de Werkveldadviescommissie en samen met de opleiding verantwoordelijk voor de Klankbordgroep Ouderen.

De verbinding van de opleiding met de andere lectoraten is van recente datum; daarbij gaat het onder meer om studenten die hun afstudeer- of stageopdrachten in de context van deze lectoraten uitvoeren.

Studeerbaarheid

Studenten dienen 54 van de 60EC in het eerste jaar te behalen om in aanmerking te komen voor een positief studieadvies. Eerste- en tweedejaarsstudenten stellen tijdens de audit dit voor de gemiddelde student haalbaar te vinden. Het panel heeft gedurende zijn locatiebezoek geen studenten aangetroffen die bij hun studie hindernissen ondervonden. Zowel deeltijd- als voltijdstudenten geven aan gemiddeld tussen de 25 en 30 uur per week aan hun studie te besteden.

Voor studenten met een studiebeperking heeft Windesheim op hogeschoolniveau adequaat beleid geformuleerd.

Oordeel studenten

Het auditpanel heeft tijdens de audit bijzondere aandacht gehad voor de ogenschijnlijk zorgelijke signalen die het tevoren over de opleiding uit de NSE-2014 enquête had opgetekend.

Met name ging het daarbij om de significant lagere scores toegekend door de deeltijdse studenten op een aantal indicatoren m.b.t. het onderwijsprogramma (inhoud, stage, beroepsvoorbereiding, studiebegeleiding en informatievoorziening). Het panel heeft deze lagere scores niet geheel kunnen verklaren. Uit de auditgesprekken waaraan ook deeltijdstudenten deelnamen bleek over het algemeen een grote tevredenheid over het programma en de wijze waarop het wordt uitgevoerd.

Wel refereerden verschillende studenten aan de turbulente periode (2013-2014) die de opleiding, met name door langdurige uitval van een aantal docenten, had doorgemaakt. 'Maar hiervan is dit jaar niets meer te merken. De organisatorische problemen zijn nu goed onder controle,' bevestigen zowel studenten als docenten.

Personeel

De opleiding stelt docenten te werven die academisch geschoold zijn in een voor het domein van de Toegepaste Gerontologie belangrijke richting. Ook dient een docent van de opleiding inhoudelijk expert te zijn in zijn vakgebied, dient hij een bijdrage te hebben geleverd of nog steeds te leveren aan het werkveld, moet hij de kwaliteiten van een netwerker hebben, internationaal georiënteerd zijn – onder meer door bereid te zijn te investeren in internationale netwerken – en dient hij gericht te zijn op innovatie, onder meer blijkend uit publicaties en presentaties.

Het auditpanel heeft voorafgaand aan de audit de beknopte CV's van de docenten ontvangen en een overzicht van hun publicaties. Het panel heeft daaruit kunnen opmaken dat het docententeam is samengesteld uit verschillende, aan Toegepaste Gerontologie gerelateerde werkvelden, zoals de woonsector, HRM, welzijn, zorg, beleidsontwikkeling, onderzoek, coaching en het bedrijfsleven.

Tijdens de audit heeft het panel met een selectie van de docenten gesproken. Daarin kwam de door de opleiding nagestreefde mix van onderwijsgevend personeel tot uitdrukking. Zo werkt een van de docenten bij het UWV en verbindt hij beide betrekkingen vanuit de vraag hoe 50-plussers beter bij werkgevers kunnen worden gepositioneerd. Het panel heeft tijdens de audit met een vakinhoudelijk sterk en zeer betrokken docententeam gesproken. Studenten bevestigen tijdens de audit dit beeld: 'Er is veel verschillende vakexpertise en een ruime ervaring in de verschillende werkvelden.' De didactische vaardigheden van de docenten benoemen de studenten eveneens als 'goed'; bij sommige van de gastdocenten die de opleiding inzet plaatsen de studenten op dit punt kanttekeningen'.

De introductie van steeds meer Engelstalige elementen in het programma, heeft ervoor gezorgd dat alle docenten verplicht hun Cambridge Proficiency English Certificate moeten behalen (start oktober 2014). De eerste docenten zijne ten tijde van de audit dan ook bezig deze kwalificatie te verwerven. Docenten blijken tijdens de audit nog wat weifelachtig als het gaat om Engelse doceervaardigheid in het kader van de toenemende internationalisering. 'Dat komt ook omdat je nu nog soms voor twee Duitse studenten het gehele college in het Engels moet verzorgen en dat heeft iets kunstmatigs'. Toch, zo signaleert het panel, zetten de docenten deze ontwikkeling gemotiveerd in: 'Studenten moeten steeds meer Engelstalige literatuur lezen en het geven van colleges in het Engels is een goede oefening voor hoe de toekomst eruit zal gaan zien.' Studenten zeggen te merken dat de Engelse taalbeheersing van docenten verbetert.

Het docententeam van de BTG beslaat ruim 7fte, verdeeld over elf docenten. Negen docenten beschikken over een relevante masteropleiding, waarvan er drie zijn gepromoveerd en er één bezig is te promoveren. Een tweetal docenten heeft een relevante bacheloropleiding; een daarvan rondt ten tijde van de audit zijn masterkwalificatie af. Zeventig procent van de docenten heeft een didactische bevoegdheid.

Nieuwe docenten dienen een jaar na hun aantreden hun didactische bevoegdheid te halen. Door de beperkte schaalgrootte van het opleidingsteam is voor de komende jaren een gefaseerde planning gemaakt, waarbij docenten na elkaar de training volgen. Alle docenten die zich binnen de opleiding met studieloopbaanbegeleiding bezighouden zijn hiertoe gecertificeerd.

De opleiding kent voor een beperkte omvang (0,1fte) een 'buitengewoon hoofddocent'. Zijn aandachtsgebied ligt op het vlak van sociaal en cultureel onderzoek naar ouderen. Hij vormt een schakel tussen het werkveld (Sociaal Cultureel Planbureau, onderzoeker) en de opleiding, werkt mee aan het formuleren van de strategische agenda van de opleiding, is betrokken – ook als opdrachtgever – bij het onderwijs en legt tevens contacten voor stageplaatsen. Het panel vindt dit een fraaie uitwerking van de wijze waarop de opleiding in de driehoek onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk ('netwerkorganisatie') acteert.

Voor de inbreng van specialistische kennis in het programma maakt de opleiding gebruik van verschillende gastdocenten. De opleiding heeft hiervan een overzicht geleverd, waaruit blijkt dat de gastsprekers afkomstig zijn uit voor de opleiding relevante gebieden als wijsbegeerte, ondernemerschap en bouwen voor de zorg.

Zowel uit het gesprek dat het panel met een selectie van de docenten voerde als het gesprek met de studenten, rijst het beeld van een docententeam dat goed is geëquipeerd voor de vakinhoudelijke en onderwijskundige taken. De studenten zijn zeer te spreken over hun docenten. : 'Ze zijn toegankelijk, betrokken, inspirerend. Ze beschikken over veel vakkennis en weten hoe het er in het werkveld aan toegaat.' Tijdens het gesprek met de docentenvertegenwoordiging blijkt de goede wisselwerking die binnen het team is gecreëerd tussen het verzorgen van onderwijs, het werkzaam zijn in het werkveld en de geïnvolveerdheid van sommige docenten met onderzoeksactiviteiten.

Evenals de beoordeling van programmatische aspecten, loopt op het gebied van de docenten de beoordeling in de NSE 2014 tussen voltijdse en deeltijdse studenten sterk uiteen. Waarderen de voltijdstudenten hun docenten met een 7.5 (was een 8.0 in 2013), de deeltijdstudenten komen niet verder dan een 5.3 (was een 7.8 in 2013). Het panel kon deze grote verschillen niet uit zijn waarnemingen tijdens de audit verklaren: zowel de vt- als de dt-studenten waren in gelijke mate positief over hun docenten. Wat ook hier een rol kan spelen, is de turbulentie die de opleiding in het studiejaar 2013-2014 heeft doorgemaakt: er was sprake van een bovengemiddelde uitval van docenten met alle gevolgen van dien, inclusief een verminderde communicatie met de studenten. Ten tijde van de audit stellen studenten geen last meer te hebben van uitvallende colleges en dat de communicatie vanuit het docentenkorps sterk verbeterd is, onder meer door de aanstelling van de jaarcoördinatoren en de directe sturing van de opleidingsmanager.

Het management meldt desgevraagd dat 'de situatie ons er vorige jaar bewust van heeft gemaakt hoe kwetsbaar een klein team is. We besteden nu met docenten nadrukkelijk meer aandacht aan het realiteitsgehalte van urenplaatjes; ook zit er meer lijn in de organisatie en wordt ter planmatiger aan de ambities gewerkt. Effectief is nu de donderdagmiddag vrij geroosterd voor overleg.

Het panel signaleert weliswaar de door de opleiding ingezette beweging naar meer structuur en stabiliteit, en de uitwerking daarvan op docenten en studenten, maar vraagt zich af of het opleidingsmanagement in voldoende mate prioriteiten weet te stellen. Het panel stelt vast dat het management alles over de volle breedte wil blijven voortzetten en geen besluit neemt om 'iets niet meer te doen'. Het panel beveelt de opleiding aan het spectrum van activiteiten nog eens kritisch onder de loep te nemen, met name in het licht van de niet geheel afgenomen werkdruk bij de docenten en de – hoewel recent opgehoogd – beperkte formatieruimte. (zie ook 'Aanbevelingen').

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Huisvesting

Het onderwijs van de BTG wordt uitgevoerd in het goed geoutilleerde E-gebouw van de hogeschool op de campus in Zwolle. Een rondgang op met name de derde verdieping van het gebouw leert dat de opleiding kan beschikken over onderwijsruimten die passend zijn voor het uitvoeren van het op competentieontwikkeling gerichte onderwijs: er zijn zowel kleinere als grotere onderwijsruimten beschikbaar, waarin docenten gebruik kunnen maken van beamers, flip-overs en elektronische borden. Sinds 2013 beschikt de opleiding over een zogenoemd Skillslab waar in een 'huiskamersetting' nieuwe – voor ouderen van belang zijnde – technologieën kunnen worden getest en ontwikkeld.

Studenten vragen aandacht voor de beperkte beschikbaarheid van studieruimten met ICT-faciliteiten buiten de reguliere colleges om. Navraag bij docenten en studenten leert dat er op sommige momenten sprake is van piekbelasting en dat dit grotendeels verholpen kan worden door een betere planning.

Het panel heeft in zijn rondgang vastgesteld dat studenten de beschikking hebben over een modern geoutilleerd mediacentrum, waarin de voor de BTG-student belangrijke literatuur zowel in hard copy als langs digitale weg beschikbaar is.

Studiebegeleiding en informatievoorziening

De opleiding kent een diversiteit aan begeleidingsvormen. Naast de gebruikelijke inhoudelijke begeleiding door docenten, ontvangt de student studieloopbaanbegeleiding en wordt hij begeleid bij het vinden van stages door het praktijkbureau en voor buitenlandstages door het Bureau Buitenland. Zo nodig kan hij ook een beroep doen op centrale faciliteiten als het studiesuccescentrum, decanen, studentpsychologen, vertrouwenspersonen en loopbaancoaches.

In het kader van de Kenmerkende Beroepssituaties krijgen studenten ook te maken met externe opdrachtgevers/begeleiders. De studieloopbaanbegeleiding is er op gericht om de student vanuit een reëel zelfbeeld en zijn ervaringen opgedaan in het werkveld, bewuste studie- en loopbaankeuzes te laten maken en verantwoorden. De SLB-docent heeft ook een rol in het systematisch monitoren van studieresultaten, het signaleren van achterstanden bij studenten en het zo nodig nemen van remediërende initiatieven. De studenten met wie het panel sprak, waren positief over de wijze waarop de opleiding de studieloopbaanbegeleiding invult. 'Met name het afgelopen jaar is de kwaliteit van SLB aanzienlijk versterkt,' concluderen meerdere studenten.

Het panel is bijzonder te spreken over de inzet van de opleiding om via de studieloopbaanbegeleiding de doorstroom naar het werkveld te vergroten. Zij werkt daarbij samen met de uitzendorganisatie Randstad, waarbij de studenten als onderdeel van SLB een intake krijgen en een baananalyse opstellen. Ook, zo stelt het panel vast, is de Werkveldadviescommissie (WAC) betrokken bij het creëren van baankansen voor afstudeerders.

De informatievoorziening over de studievoortgang en de behaalde studieresultaten vindt doorgaans plaats via de docenten (toetsinzage en individuele feedback), via de beschikbare digitale informatiesystemen als Sharenet (algemene Windesheim informatie), Educator (studieresultaten) en de ELO (inhoud en organisatie van de onderwijseenheden). Deze ELO (N@tschool) is recent ingevoerd en wordt geleidelijk voorzien van de betreffende studie-informatie. Het panel heeft kennis genomen van de wijze waarop de opleiding via de verschillende kanalen de informatie aan de studenten presenteert en vindt dat dit op een inzichtelijke en goed geordende wijze geschiedt.

Voor de deeltijdstudenten is de tijdige beschikbaarheid en de efficiënte roostering van de colleges een aandachtspunt. De opleiding heeft dit, zo is het panel gebleken, in het vizier en volgt deze uitkomst uit haar eigen 'kwaliteitspanels' op met verbetermaatregelen.

Naast het gebruik van de digitale tools kunnen studenten ook terecht bij het praktijkbureau, dat de inschrijvingen, examenplanning, roostering en stages coördineert en in algemene zin – naar volle tevredenheid van de studenten, zoals tijdens het auditgesprek blijkt – fungeert als vraagbaak voor studenten.

Weging en Oordeel

Vanuit een passende onderwijsvisie heeft de opleiding een inhoudelijk samenhangend en studeerbaar curriculum ingericht waarin naar inhoud en beroepsoriëntatie recht wordt gedaan aan de eisen die het werkveld stelt aan een toegepast gerontoloog. Er is sprake van een duidelijke opbouw, waarbij de student fasegewijs zijn competenties behaalt en er sprake is van een dynamische inbreng vanuit en wisselwerking met de beroepspraktijk, die de opleiding onder de noemer '*preferred partners*' langdurig bij de uitvoering van het opleidingsprogramma betreft.

De leerdoelen van de afzonderlijke onderwijseenheden zijn dekkend voor de set beoogde eindkwalificaties, de werkvormen die de opleiding hanteert passend voor het competentiegerichte onderwijsmodel.

De opleiding scoort sterkt op het onderdeel 'internationalisering'. Het thema wordt gedragen door het docententeam, dat de geformuleerde internationale ambities fasegewijs omzet in tastbare resultaten.

Onderzoekvaardigheden zijn cyclisch in het programma opgenomen en wordt inhoudelijk zodanig vormgegeven dit past bij de beroepsuitoefening waarin de toegepast gerontoloog de bestaande praktijk moet kunnen innoveren door inzichten vanuit onderzoek toe te passen. Het lectoraat Innoveren in de Ouderenzorg is stevig met de opleiding verbonden.

De docenten die het programma verzorgen, zijn vakinhoudelijk goed opgeleid, goed op de hoogte van praktijkontwikkelingen en didactisch voldoende geëquipeerd om het opleidingsprogramma uit te voeren. Studenten zijn lovend over de vakinhoudelijke deskundigheid en de werkveldexpertise die hun docenten inbrengen. Hoewel de organisatie recent minder persoonsafhankelijk is gemaakt en meer is gestroomlijnd, ziet het panel weliswaar een inspirerend en betrokken docententeam dat er nog steeds toe neigt om 'teveel hooi op de vork te nemen'. Een zorgvuldige afweging van prioriteiten en het maken van keuzes is aan te bevelen.

De opleiding beschikt over een adequate huisvesting waarin het onderwijsconcept van de opleiding goed kan worden uitgevoerd en waarin alle opleidingsspecifieke voorzieningen zijn opgenomen. Er is sprake van een goed functionerend systeem van studiebegeleiding met expliciete aandacht voor studenten met een functiebeperking.

De informatievoorziening aan de studenten is over het algemeen behoorlijk, maar heeft op het punt van roostering aandacht waar het de deeltijdstudenten betreft.

In afweging, heeft het panel een sterk ontwikkeld programma gezien, met name op de dimensies internationalisering en praktijkgerichtheid, dat wordt uitgevoerd door een enthousiast, gemotiveerd en inspirerend docententeam in een kwalitatief goede onderwijsleeromgeving. Het auditteam beoordeelt Standaard 2 dan ook als 'goed'.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

De opleiding heeft de wijze waarop zij de studenten toetst, vastgelegd in een toetsbeleidsplan dat recent (december 2013) is vastgesteld. Daarin formuleert zij de uitgangspunten voor de competentiegerichte toetsing. In haar Kritische Reflectie heeft de opleiding een helder inzicht verschaft in de actoren die bij de toetsing en examinering zijn betrokken.

Transparantie

Voor iedere onderwijseenheid heeft de opleiding een toetsplan opgesteld, waarin zij de aard van de toetsing (summatief en/of formatief, alsook de toetsvorm) beschrijft, de stof waarover de toets gaat, de wijze waarop en de termijn waarbinnen de uitslag bekend gemaakt wordt, en hoe zij de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing borgt. Deze informatie is voorafgaand aan de toetsing inzichtelijk voor de studenten.

Validiteit en betrouwbaarheid

In het toetsplan per module koppelt de opleiding de toetsvorm en de toetsvragen eveneens aan de leerdoelen van de onderwijseenheid en maakt zij de relatie inzichtelijk die deze leerdoelen hebben met de eindkwalificaties van het opleidingsprogramma. De opleiding, zo stelt het panel vast, heeft daarmee een 'toetsgebouw' ontwikkeld dat voorziet in de toetsing van alle beoogde eindkwalificaties.

Voor de toetsing van iedere onderwijseenheid hanteert de opleiding een toetsmatrijs, zodat de vragen op een evenwichtige wijze zijn verdeeld over de te bestuderen stof. Voor tentamens waarbij studenten bijvoorbeeld een casus moeten uitwerken, hanteert de opleiding een 'antwoordmodel' met zogenoemde *rubrics* waarin de beoordelingschalen en de daarin toe te kennen punten nader zijn geëxpliciteerd en waardoor eventuele beoordelingsverschillen tussen examinatoren zoveel mogelijk worden geëlimineerd.

Het panel signaleert dat de opleiding ook in het derde jaar nog gebruik maakt van meerkeuzetoetsen. De panelleden zijn van oordeel dat in deze fase van de opleiding gekozen zou moeten worden voor toetsvormen die meer geëigend zijn om inzicht, toepassing en oordeelsvorming te toetsen. Iets, wat overigens in de hoofdfase van de opleiding op een andere wijze wel in voldoende mate gebeurt.

Bij beoordelingen, waar intersubjectiviteit een rol speelt, hanteert de opleiding het vier-ogenprincipe. Voor de vaardigheidsmodulen uit het eerste en tweede studiejaar past de opleiding dit principe toe indien het cijfer rondom de cesuur (tussen 5 en 6) ligt en bij beoordelingen die hoger uitvallen dan een 8. Bij een verschil in beoordeling van anderhalf of meer punten dient deze te worden voorgelegd aan de derde examinator, een hogeschoolhoofddocent. Het panel constateerde tijdens de audit dat de rol van de derde examinator in het recente verleden belegd is geweest bij een lid van het management. Het auditteam heeft met instemming kennisgenomen van een addendum bij de relevante studiehandleidingen, waaruit blijkt dat met ingang van het studiejaar 2014-2015 een door de examencommissie benoemde examinator-hoofddocent als derde examinator wordt ingezet.

Om meeliftgedrag te voorkomen toetst de opleiding onderwijsseenheden waarbij groepsproducten een onderdeel vormen, ook individueel. Dit is, zoals het panel tijdens de audit heeft kunnen vaststellen, het geval bij alle Kenmerkende Beroepssituaties (KBS-en).

Tijdens de audit heeft het panel verschillende, door studenten gemaakte en docenten nagekeken toetsen ingezien. Het panel constateert dat (i) de opleiding gebruik maakt van een breed spectrum van toetsvormen, dat goed is aangesloten op de te toetsen stof, (ii) de toetsen van niveau zijn, (iii) de toetsing zowel valide, betrouwbaar als transparant geschiedt.

Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding haar toetsgebouw heeft ingericht evenals de kwaliteit waarmee zij de toetsing uitvoert.

Examen- en toetscommissie

De rol van de examencommissie en de toetscommissie heeft de opleiding vastgelegd in haar Opleidings- en toetskader. De beschrijving van deze rol is conform de vereisten die de WHW aan examencommissies stelt. Zowel de examencommissie als de toetscommissie zijn ingericht voor drie opleidingen: naast Toegepaste Gerontologie zijn dit Verpleegkunde en Logopedie. Tijdens de audit heeft het panel gesproken met leden van de examencommissie. De leden van de examencommissie zijn deskundig op hun vakgebied en beschikken over expertise op het gebied van toetsing. Ook zijn zij zich goed bewust van hun taak, maar tegelijkertijd signaleert het panel dat de commissieleden nog sterk de neiging hebben in de adviserende rol te stappen. Daar waar het de borging van de toetsing en het eindniveau betreft, kan de examencommissie naar het oordeel van het panel nog steviger haar rol ten opzichte van het management invullen, gelet ook op de eerder gemaakte opmerking over de invulling van de derde examinerator.

Zowel het management als de examencommissieleden zijn zich hiervan bewust en zien dit als aandachtspunt voor de volgende fase in de ontwikkeling van zowel de opleiding als de examencommissie.

Wijze van afstuderen

De student sluit twee van de drie uitstroomprofielen op het bachelorniveau af, daarnaast schrijft iedere student een bachelorthesis, gebaseerd op praktijkgericht onderzoek. In de eindfase van het programma, zo blijkt uit de door de opleiding opgestelde competentiematrix en de verschillende toetsen, beoordeelt de opleiding alle generieke hbo-competenties eveneens op bachelorniveau.

Het eindexamen, c.q. de 'bachelorproef', bestaat feitelijk uit de beoordeling van: een stageverslag, competentie-ontwikkelingsportfolio en kennistoets over twee van de drie uitstroomprofielen, alsook uit de beoordeling en verdediging van de bachelorthesis. Ieder van de onderdelen dient afzonderlijk met een voldoende (5,5 >) beoordeeld te zijn.

Het summatieve portfolietoets vormt de afsluiting van de studieloopbaanbegeleiding. De student dient aan de SLB-docent aan te tonen dat hij 'beroepscompetent is en zich een arbeidsidentiteit als beginnende professional heeft verworven'. Hij dient vanuit zijn persoonlijke kwaliteiten te kunnen handelen, redeneren en keuzes te verantwoorden, en op basis hiervan zicht te hebben op een gepaste eerste arbeidsplaats na zijn studie.

Het panel heeft tijdens de audit verschillende portfolio's van studenten ingezien en op grond ervan vastgesteld dat de deze op zichzelf goed zicht geven op het ontwikkelingsniveau van de student, maar dat het reflectieve gehalte – met name waar het gaat om de concrete beroepsuitoefening – nog versterking behoeft.

De opleiding heeft voor de thesisfase de begeleiding en beoordeling strikt gescheiden. Het eindwerkstuk wordt door een Fontys- en Windesheimdocent die geen van beiden betrokken zijn geweest bij de begeleiding, beoordeeld.

Het panel stelt vast dat uit de – overigens kwalitatief zeer goede, valide, uitgebreide en transparante – beoordelingsformulieren die zij ingezien heeft (zie ook hierna) grote verschillen tussen examinatoren naar voren komen over de waardering van de eindwerkstukken. Op grond daarvan is het noodzakelijk dat het door de opleiding reeds ingezette proces van kalibratie wordt geïntensiveerd.

Het panel vernam van de opleiding, dat zij ernaar streeft om in het studiejaar 2014-2015 de bachelorthesis meer uitstroomprofiel-specifiek te maken. Het panel vindt dit een goede gedachte, omdat daarmee de positionering van de student ten opzichte van de arbeidsmarkt verder wordt versterkt.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Het panel heeft een selectie van 15 eindwerken, c.q. de bachelorthesissen, als representant van het afstudeerniveau, voorafgaand aan de audit beoordeeld. Deze selectie is tot stand gekomen naar rato van het aantal voltijdse en deeltijdse studenten dat ten tijde van de audit was afgestudeerd.

Het panel komt tot de volgende bevindingen:

- Over de volle breedte van de selectie is sprake van ten minste hbo-bachelorniveau, sommige scores erboven;
- De werkstukken zijn doorgaans wetenschappelijk goed onderbouwd;
- Er is sprake van veel kwalitatief onderzoek, waardoor het lastig is om bij een gering aantal respondenten algemeen geldende uitspraken te doen, terwijl dit soms wel gebeurt; het panel adviseert de opleiding meer te sturen op de inzet van kwantitatief onderzoek;
- Implementatieplannen zouden de werkstukken nog verder kunnen verbeteren (evenals de haalbaarheidsanalyses van de aanbevelingen). Het panel adviseert deze – waar mogelijk – door de studenten te laten opstellen;
- In een enkel geval had de onderzoeksopdracht kritischer onder de loep moeten worden genomen, omdat bij het panel twijfel bestond over de hbo-waardigheid ervan. Het panel adviseert de opleiding om sterker – in de vorm van een 'go/no go' – te sturen op het Plan van Aanpak;
- De literatuurlijsten zouden nog aan diepgang kunnen winnen door de kwaliteitseisen aan te scherpen en studenten sterker te ondersteunen bij hun zoekstrategie; wel ziet het panel dat de studenten in hun werkstukken op gepaste wijze gebruik maken van de geselecteerde literatuur;
- De werkstukken hebben alle een samenvatting, sommige ook een Engelse samenvatting. Op de kwaliteit ervan kan sterker worden gestuurd;
- Het panel was aangenaam verrast door het taalkundig niveau van de werkstukken.

Oordeel werkveld over functioneren afgestudeerden

De verschillende werkveldvertegenwoordigers met wie het panel tijdens de audit sprak, waren zeer te spreken over het door de opleiding afgeleverde niveau. Een van de aanwezige werkveldvertegenwoordigers, tevens stageverlenende organisatie, formuleerde als kernkwaliteiten 'ondernemerszin' en het 'vermogen tot out-of-the-box-denken'. 'De studenten van de opleiding zijn duidelijk specialist met een generalistische rugzak. Specialist op ouderen, generalist op het organiseren en de levensinrichting.' Een beeld dat door verschillende andere gesprekspartners uit het werkveld werd ondersteund.

Het panel is positief over de gedachte dat de opleiding de alumni in de nabije toekomst structureel raadpleegt over de aansluiting van de opleiding op het werkveld. De opleiding doet dit nu – mede gelet op het nog zeer beperkte aantal, recent afgestudeerden – op informele wijze.

Weging en Oordeel

De opleiding beschikt over een gedegen uitgewerkt systeem van toetsen en beoordelen dat zowel een valide, betrouwbare als transparante toetsing borgt. De examencommissie is zich bewust van de aan haar toebedeelde rol vanuit de WHW, maar dient deze nog steviger te pakken, met name waar het gaat om de juiste afstand tussen haar en het management. Het kalibreren tussen examinatoren verdient te worden gecontinueerd, een sterkere sturing op het Plan van Aanpak van de afstudeerthesis is aan te bevelen.

Uit de selectie van eindwerken die het panel heeft bestudeerd, concludeert het dat de opleiding studenten aflevert die over de volle breedte minimaal aan het hbo-bachelorniveau voldoen. Het panel plaatst bij de eerste lichting afstudeerwerkstukken een aantal aanbevelingen ter verdere verbetering. Het panel stelt vast dat er op beide aspecten van Standaard 3 sprake is van voldoende kwaliteit en beoordeelt daarmee deze standaard als 'voldoende'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Hogeschool Windesheim kenmerkt zich in het bijzonder door het krachtige programma waarin sprake is van een levendige uitwisseling met en betrokkenheid van het werkveld, zowel via de eigen Werkveldadviesraad, de Klankbordgroep Ouderen als de verschillende langdurige relaties met *'preferred partners'*. Ook aan het aspect 'internationalisering' wordt door de opleiding concreet invulling gegeven. Daarnaast wordt de opleiding verzorgd door een kwalitatief bovengemiddeld docententeam. De goede kwaliteit van de onderwijsleeromgeving is terug te zien in de eerste 'output' van de opleiding: de afstudeerwerken zijn over de gehele linie van een alleszins acceptabel niveau.

Op grond van de noodzaak tot verdere actualisering en aanscherping van de beoogde eindkwalificaties, beoordeelt het panel Standaard 1 als voldoende. De verschillende verbeterpunten onder Standaard 3 brengen het panel op deze standaard eveneens tot het oordeel 'voldoende'. De krachtige onderwijsleeromgeving (Standaard 2) kwalificeert het panel als 'goed'. Met in achtneming van de door de NVAO opgestelde beslisregels, komt het panel voor de opleiding als geheel derhalve tot het oordeel 'voldoende'.

Het panel adviseert de NVAO dan ook de hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Hogeschool Windesheim te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Naar aanleiding van de audit heeft het panel de volgende aanbevelingen ter verdere verbetering van de opleiding.

Gelet op de achterliggende turbulentie, beveelt het panel de opleiding/het opleidingsmanagement in algemene zin aan zich te buigen over een realistisch plan/een realistische planning waarin door de opleiding weloverwogen keuzes worden gepresenteerd met betrekking tot al dan niet, fasegewijs, te realiseren onderwerpen/ambities. Belangrijk daarbij is dat de opleiding de interne en externe gerichtheid met elkaar in balans brengt.

Standaard 1:

- Het panel beveelt de opleiding aan de doorontwikkeling van het profiel met enige vaart, in samenwerking met Fontys, ter hand te nemen zodat de beroepscompetenties nog beter richting kunnen geven aan het onderwijs en het uitstroomprofiel 'casemanagement' nader wordt gedefinieerd, en de keuze voor innovatie/ondernemerschap verder wordt geëxpliciteerd.

Standaard 2:

- Het panel beveelt de opleiding aan de feitelijke belasting van docenten nauwlettend te monitoren;
- Het panel beveelt aan de Klankbordgroep Ouderen nog meer bij de opleiding te betrekken dan nu het geval is, bijvoorbeeld door studenten zogenoemde simulatiegesprekken van een zo hoog mogelijk realiteitsgehalte te laten voeren met de doelgroep;
- Het panel beveelt de opleiding aan om in het kader van de voortschrijdende internationalisering ook docenten uit het buitenland te werven.

Standaard 3:

- Het panel beveelt de opleiding aan de onder Standaard 3 vermelde kanttekeningen om te zetten naar verbeteracties, ten einde de kwaliteit van het afstuderen nog verder te verhogen.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen	
Hogeschool Windesheim hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende
Algemeen eindoordeel	Voldoende

Scoretabel paneloordelen	
Hogeschool Windesheim hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende
Algemeen eindoordeel	Voldoende

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

Taakgebied en omschrijving	Competenties
<p><i>Dienstverlening aan de ouder wordende mens</i></p> <p>Verleent diensten en geeft informatie, voorlichting en advies op basis van kennis over en de gevolgen van toenemende vergrijzing in de samenleving aan de individuele oudere cliënt en/of aan groepen. Het individu is daardoor beter in staat de zelfredzaamheid op peil te houden, kwaliteit van leven te waarborgen en een gezonde en maatschappelijk participerende leefstijl te onderhouden. Bovendien bevordert de toegepast gerontoloog een gezonde en participerende leefstijl bij de oudere bevolking in het algemeen, waarmee empowerment van deze doelgroep in de maatschappij beoogd wordt.</p>	<p>B1.a Actuele kennis vanuit meerdere nationale en internationale kennisbronnen verklaren en op betekenis voor de dienstverlening aan ouderen beoordelen en toepassen. Dit vanuit kennis over fysiologie, geronto-psychologie, sociale gerontologie, allochtone ouderenzorg, geronto-technologie (wonen/ICT), veiligheid in en om huis, arbeid/arbeidsmarkt, vrijetijdsbesteding, mobiliteit, revalidatie en reactivering, maatschappelijke voorzieningen en zorg, zingeving, levensvraagstukken, ouderdomsziekten, medische zorg, wettelijke kaders, zorgstelsel, financiering, organisatorische en beleidsmatige ontwikkelingen in zorg en welzijn. Deze facetten worden in wederzijdse afhankelijkheid flexibel, creatief en innovatief ingezet.</p> <p>B1.b Ondersteunen van de ouderen waarbij nieuwe inzichten en actuele ontwikkelingen op het gebied van de dienstverlening effectief worden ingezet met het oog op empowerment van de doelgroep.</p> <p>B1.c Praktijkgericht onderzoek doen, waarbij de principes van Evidence Based Practice toegepast worden.</p> <p>B1.d Situatiegebonden werkwijze combineren met een methodische programmatische aanpak.</p> <p>B1.e Preventieve signalen en methodieken kunnen toepassen ten aanzien van de gerontologie.</p> <p>B1.f Effectief communiceren met ouderen waarbij empathisch vermogen en overtuigingskracht gevraagd worden: vragen stellen, vraagverheldering, doorvragen, feedback geven, structureren, confronteren, onderhandelen, conflicten hanteren, adviseren.</p> <p>B1.g. Klantgericht adviseren op individueel en groepsniveau, gericht op preventie en welzijnsbevorderend gedrag. Dit zowel mondeling als schriftelijk.</p> <p>B1.h Keuzes verantwoorden vanuit een maatschappelijke verantwoordelijkheid en toetsen aan de concrete praktijksituatie.</p> <p>B1.i. Vanuit het vakgebied ethiek een visie ontwikkelen op de dienstverlening aan de oudere en methodieken aanwenden om tot besluitvorming te komen.</p>
<p><i>Organiseren, beheren en regisseren van dienstverlening aan ouderen</i></p> <p>Analyseert, coördineert en managet de dienstverlening in een continu en integraal proces dat gericht is op maatschappelijke participatie, empowerment, kwaliteit van leven en welzijn van de ouder wordende mens. Daarnaast vindt er monitoring van deze processen plaats. Activiteiten worden daarvoor in samenhang met elkaar op efficiënte en effectieve wijze ingezet tijdens een trajectbegeleiding.</p> <p>De beroepsbeoefenaar levert tijdens de coördinatie en management een actieve bijdrage aan de multidisciplinaire samenwerking binnen gegeven formele en informele netwerken.</p>	<p>B2.a Opzetten van een trajectbegeleiding of zorgketen vanuit een kritische analyse van een dilemma of een probleem.</p> <p>B2.b Coördineren van een trajectbegeleiding of zorgketen; interventies hierop afstemmen met gebruik van state-of-the-art richtlijnen en werkwijzen.</p> <p>B2.c Efficiënt en effectief leiding geven, aansturen en coachen van professionals en vrijwilligers tijdens een trajectbegeleiding; wendbaar en flexibel inzetten van de leiderschaps-/ coachingstijl met het oog op resultaatgerichtheid.</p> <p>B2.d Netwerken in ketens of trajecten opbouwen en onderhouden met meerdere disciplines en actoren (vrijwilligers), zodat kennis van en afstemming over elkaars vakgebied en/of expertise vergroot wordt; dit levert een duidelijke meerwaarde op voor het traject of de zorgketen.</p> <p>B2. e Samenwerkingsproblemen bespreekbaar maken, inzichten ter discussie stellen en activiteiten organiseren om de samenwerking te verbeteren, gebaseerd op nieuwe inzichten.</p>

Taakgebied en omschrijving	Competenties
<p>Ondernemen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens</p> <p>Speelt proactief in op nieuwe ontwikkelingen aangaande arbeid, wonen en woonomgeving, welzijn, maatschappelijke participatie, vrijetijdsbesteding en zorg voor de ouder wordende mens. De beroepsbeoefenaar biedt nieuwe diensten aan, afgestemd op veranderende vragen van ouderen en de samenleving. De diensten zijn gericht op het optimaliseren van kwaliteit van leven, welzijn en empowerment. Ontwikkelingen worden gezien als kansen voor nieuwe producten en diensten.</p>	<p>B3. a Het opzetten van een projectplan, met verantwoording vanuit kritische analyse over de aanpak en op basis van prestatieovereenkomsten.</p> <p>B3. b Vanuit marktonderzoek een marketingplan maken en projectmatig uitvoeren, aansluitend bij nieuwe ontwikkelingen, met gebruik makend van kennis op gebied van marktwerking en resultaatgerichtheid.</p> <p>B3. c Een innovatief product op het gebied van de gerontologie (mede) ontwikkelen en beheren.</p> <p>B3. d Effectief communiceren in groepsverband: presenteren, discussies leiden, onderhandelen, conflicthantering.</p> <p>B3. e In reflectie wordt blij gegeven van visie en kritische blik op het vakgebied en op strategisch denken.</p> <p>B3. f Efficiënt en effectief leiding geven, aansturen en coachen van professionals en vrijwilligers tijdens de implementatie van een marketingplan; wendbaar en flexibel toepassen van de leiderschaps-/coachingstijl met het oog op resultaatgerichtheid.</p> <p>B3. g Veranderstrategieën flexibel inzetten met het oog op effectiviteit en efficiëntie. Effectief omgaan met weerstanden en deze omzetten in positief gedrag.</p> <p>B3. i Tonen van pro-activiteit, innoverend vermogen, flexibiliteit, daadkracht en resultaatgerichtheid</p>
<p>Beleidsmatig denken, processen kwalitatief bewaken en aansturen in de dienstverlening aan de ouder wordende mens</p> <p>Denkt proces (beleids)matig mee in organisaties met betrekking tot gerontologische vraagstukken. Geeft adviezen aan de organisatie en kan de adviezen vertalen in implementatie. De beroepsbeoefenaar maakt en verantwoordt een ethische keuze tot handelen bij een dilemma vanuit verschillende belangen van partijen. Het maatschappelijke, economische, juridisch en politiek perspectief wordt bij de besluitvorming betrokken evenals duurzaamheid. De beroepsbeoefenaar stimuleert het kwaliteitsbewustzijn, zodat de dienstverlening aan ouderen zich ontwikkelt tot een professioneel niveau dat past bij de hedendaagse maatschappelijke waarden en normen.</p>	<p>B4. a Processen managen in het kader van ouderenbeleid en kwaliteitszorg (HKZ, INK, PDCA-cyclus).</p> <p>B4. b Beleid vertalen in strategische besluitvorming en strategisch handelen ten aanzien van gerontologie.</p> <p>B4. c (beleids) Adviezen kunnen geven ten aanzien van gerontologie aan het management van organisaties rekening houdend met belangen van betrokkenen bij deze adviezen (politiek) .</p> <p>B4. d (beleids) Adviezen kunnen vertalen in concrete acties (implementatie).</p> <p>B4. e (gedrags)Criteria en voorwaarden opstellen (protocollen) voor het bespreken van dilemma's, vraagstukken en interventies.</p> <p>B4. f Een beleidsnota schrijven voor professionals in de dienstverlening aan ouderen betreffende de gerontologie</p>
<p>Leren en ontwikkelen van de beroepsbeoefenaar</p> <p>Stuurt de eigen ontwikkeling in het professionele handelen aan, zodanig dat het aansluit bij de maatschappelijke ontwikkelingen in de dienstverlening aan ouderen. Vanuit een visie op de inhoud van het vakgebied levert de beroepsbeoefenaar een bijdrage aan de ontwikkeling en professionalisering van het beroep en stimuleert het collectieve leren.</p>	<p>B5. a Gebruiken van Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP) als middel voor het borgen van de kwaliteit van het professionele handelen, met het oog op een leven lang leren.</p> <p>B5. b Faciliteren van het leerproces van anderen door het geven van feedback en door gezamenlijke reflectie.</p> <p>B5. c Ondersteunen van collega's in de professionele beroepsontwikkeling.</p> <p>B5. d In reflectie en samenwerking wordt blij gegeven van visie op het vakgebied en van een verantwoordelijkheid voor de beroepsontwikkeling.</p> <p>B5. e Intervisie bijeenkomsten bijwonen en faciliteren.</p>

Beheersingsniveaus

De opleiding heeft de competenties uitgewerkt in drie beheersingsniveaus: het basisniveau, het gevorderd niveau en het bachelorniveau. Deze drie niveaus zijn in gedragsindicatoren geoperationaliseerd in het beroeps- en competentieprofiel. De niveaus onderscheiden zich in de mate van complexiteit, verantwoordelijkheid en transfer. Dit leidt tot de volgende matrix:

Competentieniveau	Complexiteit	Zelfstandigheid
Basis (propedeuse)	Herkennen van gebruik van werkmodellen en deze kunnen inzetten: welke toekomstige werkvelden je met de ouderen werkt en welke werkmodellen/ methodieken worden daar gehanteerd.	Studenten krijgen eerst opdrachten van een eenvoudig niveau met begeleiding en kunnen die vervolgens geleidelijk steeds meer zelfstandig uitvoeren.
Gevorderd (hoofd fase)	Toepassen en integreren: kritische manier van kijken en het wendbaar toepassen van werkmodellen. Centraal staat het toepassen van de vijf specifieke beroeps-competenties.	Studenten krijgen een leertaak op een wat complexer niveau uit te voeren, eerst met en dan geleidelijk met steeds minder begeleiding.
Bachelor (hoofd fase)	Verbeteren: bestaand handelen en werkwijzen verbeteren vanuit bestaande principes/concepten.	Een student op bachelorniveau kan opdrachten/ beroepstaken aan die alle complexiteitsfactoren van de competenties in zich dragen (moeilijke opdrachtgever, weinig budget, diverse belangen, enzovoort), en kan dat zonder begeleiding. Ook kan de student taken aan die sterk afwijken van eerder verrichte taken.

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Jaar 1 (basis)			
Semester 1		Semester 2	
Major 1 periode 1 (arbeid)	Major 1 periode 2 (wonen en woonomgeving)	Major 2 periode 3 (welzijn en vrije tijd)	Major 2 periode 4 (gezondheid en zorg)
<ul style="list-style-type: none"> • Ouderen en arbeidsmarkt (5 EC) • Arbeid en HRM (3 EC) • Gerontologie I (3 EC) • Levensloop van ouderen: interviews en schriftelijke verslaglegging (3 EC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen en woonomgeving (5 EC) • Ouderen en wonen (3 EC) • Sociale geografie (3 EC) • Projectmanagement (3 EC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Empowerment ouderen (5 EC) • Ouderen en welzijn (3 EC) • Vrije tijd en toerisme (3 EC) • Praktijk gericht onderzoek 1: inl. methoden en technieken en literatuurstudie (3 EC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van een zorg- of dienstverleningsprogramma (5 EC) • Gerontologie II (3 EC) • Ouderenzorg (3 EC) • Professioneel adviseren en presenteren (3 EC)
<ul style="list-style-type: none"> • SLB1 (4 EC) 			
Jaar 2 (gevorderd)			
Semester 1		Semester 2	
Major 3 periode 1 (dienstverlening aan ouderen)	Major 3 periode 2 (ondernemen in de dienstverlening aan ouderen)	Major 4 periode 3 (organiseren, beheren en regisseren van dienstverlening aan ouderen)	Major 4 periode 4 (beleidsmatig denken, processen kwalitatief bewaken en aansturen in de dienstverlening aan ouderen)
<ul style="list-style-type: none"> • Case management en adviseren (4 EC) • De Nederlandse samenleving en het sociaal zekerheidsstelsel (3 EC) • Effectief dienstverleners (3 EC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondernemen en Innoveren (3 EC) • Het ondernemingsplan (4 EC) • De ondernemer (3 EC) • Vrije ruimte 1 (2 EC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Trajectbegeleiding (3 EC) • Gerontologie III: een sociologisch perspectief (2 EC) • Ouderen en ICT (2 EC) • Samenwerken en onderhandelen (3 EC) • Internationale studiereis (2 EC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Duurzame beleidsontwikkeling en evaluatie (4 EC) • Netwerken en kwaliteitssystemen ((3 EC) • Elderly in a European context (3 EC)
<ul style="list-style-type: none"> • De Waarde(n)volle Professional 1-ethiek (2 EC) • Praktijkgericht onderzoek 2: toepassen van methoden en technieken (4 EC) 		<ul style="list-style-type: none"> • De Waarde(n)volle Professional 2-cultuur (2 EC) • Praktijkgericht onderzoek 3: onderzoek en beleid (4 EC) 	
<ul style="list-style-type: none"> • SLB2 (4 EC) 			
Jaar 3 (bachelor)			
Semester 1		Semester 2	
Major 5		Opleidingsgebonden Minor	
<ul style="list-style-type: none"> • Casemanagement state of the art (8 EC) • Casemanagement praktijk (22 EC) <i>of</i>		<ul style="list-style-type: none"> • Casemanagement state of the art (8 EC) • Casemanagement praktijk (22 EC) <i>of</i>	

<ul style="list-style-type: none"> • Consulteren & Adviseren state of the art (8 EC) • Consulteren & Adviseren praktijk (22 EC) • Ondernemen & Innoveren state of the art (8 EC) • Ondernemen & Innoveren praktijk (22 EC) 	<ul style="list-style-type: none"> • Consulteren & Adviseren state of the art (8 EC) • Consulteren & Adviseren praktijk (22 EC) • Ondernemen & Innoveren state of the art (8 EC) • Ondernemen & Innoveren praktijk (22 EC)
<hr/>	
Jaar 4	
Semester 1	Semester 2
Minor naar keuze	Major 6 (bachelorthesis)
Binnen of buiten hogeschool (30 EC)	<ul style="list-style-type: none"> • Praktijkgericht onderzoek 4: bachelorthesis (28 EC)
<ul style="list-style-type: none"> • SLB 3 (2 EC) 	

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie – Hogeschool Windesheim - datum 30 september 2014

Tijd	Onderdeel (thema)	Aanwezig
08.00-08.15	Aankomst	Visitatiepanel
08.15-09.15	Voorbespreking	Visitatiepanel
09.15	Ontvangst door projectgroep	Jan Jukema, waarnemend hoofd opleiding Annelies Harps-Timmerman, docent TG Liesbeth Gebben, Kwaliteitsmedewerker TG Ria van der Rijt, Onderwijskundige Walter van Uden, Kwaliteitsmedewerker Tamara Mulders, Projectleider
09.30-10.20	Gesprek met Management en voorzitter examencommissie Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: aansturing	Jan Jukema, waarnemend hoofd opleiding Loes Kater, domein manager Frans Kok, domein directeur Erna Tichelaar, voorzitter examencommissie Carolien Smits, lector Innoveren in de ouderen zorg
10.30-11.20	Gesprek met studenten (jaaraanduiding peildatum 1 september) Ervaringen en beoordeling van studenten bespreken	Stan Stokvis, 2 ^e jaars voltijd Annelien de Haan, 4 ^e jaars voltijd Renate van Ittersum, 3 ^e jaars voltijd Ingrid Putters, 2 ^e jaars voltijd Suleika Florijn, 4e jaars voltijd Marcel Sieljes 4e jaars voltijd Nienke Luten, 2 ^e jaars deeltijd
11.30-12.20	Themagesprek netwerkorganisatie Thema Netwerk Jaar 1 en 2: inhoud, programma en toetsing, leeromgeving Bijeenkomst start met korte presentatie van student (+/- 5 minuten)	Lieke Bleeker, 3 ^e jaars student voltijd Johanneke van der Bijl, afgestudeerd zomer 2014 Tamara Mulders, docent Annelies Harps-Timmerman, docent Geraldine Visser, docent Anneke Nijhof (FAME) Jacques Becht (Klankbordgroep ouderen)
12.30	Overleg en lunch	Visitatiepanel
13.30-14.20	Themagesprek internationalisering Thema internationalisering met Jaar 3 en 4: inhoud, programma en toetsing, leeromgeving Bijeenkomst start met korte presentatie van student (+/- 5 minuten)	Titia Daniels, 2e jaars student deeltijd Lisa de Kramer, 2 ^e jaars student voltijd Franka Bakker, docent Carina Peek, docent Annemieke van den Berg, docent Folkert Hilaridus Landstede Welzijn, stageverlener en werkgever afgestudeerde TG-ers
14.30-15.20	Gesprek met commissies (Examencommissie, toetscommissie en opleidingscommissie) Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: borging	Erna Tichelaar (Examencommissie) Marjan Sliepenbeek (Examencommissie) Annemieke van den Berg (Toetscommissie) Andrea Poll (Opleidingscommissie) Esperanza de Reina (Opleidingscommissie) Jochem Dijkmeester (Curriculumcommissie)
15.30-	Bezoek les	Visitatiepanel kan les Casemanagement en adviseren

Tijd	Onderdeel (thema)	Aanwezig
16.20	Inloopspreekuur Documentenstudie	bijwonen. Docent: Annelies Harps-Timmerman
16.30	Beoordelingsoverleg	Visitatiepanel
17.15	Afrondend gesprek met management en terugkoppeling bevindingen. Opleidingsmanagement, mogelijk aangevuld met enkele kerndocenten	Jan Jukema Annelies Harps-Timmerman Loes Kater Tamara Mulders Kerndocenten

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende voltijdse en deeltijdse opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de beide opleidingsvariant(en).

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers. Van het open spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam at random een aantal lessen bezocht en met de daar aanwezige studenten gesproken. Ook heeft zij een aantal presentaties van kernelementen van de opleiding bijgewoond.

Het oordeel van het auditteam vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten, conform richtlijn van de NVAO

- Kritische reflectie opleiding
- Organigram instelling / Organigram opleiding.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties
- Schematisch programmaoverzicht.
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten.
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
  - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar en de portfolio's waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid.
- Overzicht van de contacten met het werkveld.
- Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Verslagen overleg in relevante commissies / organen.
- Documentatie over student- en docenttevredenheid.
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken⁷:

Aantal	Studentnummer	Variant
1	s1038548	voltijd
2	s1036569	voltijd
3	s1038130	voltijd
4	s1041593	voltijd
5	s1037487	voltijd
6	s1017116	voltijd
7	s1045314	deeltijd
8	s1044225	deeltijd
9	s1044797	deeltijd
10	s1044659	deeltijd
11	s924605	deeltijd
12	s1003325	deeltijd
13	s1045952	deeltijd
14	s1045140	deeltijd
15	s1046102	deeltijd

⁷ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE VI Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteitszorg	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - internationaal	Expertise - studentzaken
W.L.M. Blomen, voorzitter	X				X	
Dr. R.J.J. Gobbens, deskundige		X		X		
E. Messelis, lic., deskundige				X	X	
A. van Leeuwen, deskundige			X			
Y. van Venrooij, studentdeskundige						X
H.R. van der Made, secretaris	X	X			X	

Korte functiebeschrijvingen
De heer Blomen (Wienke) is directeur van de Hobéon Groep. Hij heeft de afgelopen jaren veelvuldig deelgenomen aan audits in het hoger onderwijs, doorgaans als voorzitter.
De heer Gobbens (Robert) is coördinator van de opleiding Master of Advanced Nursing Practice van het Instituut voor Gezondheidszorg en lid van de kenniskring van het lectoraat Samenhang in de ouderenzorg van de Hogeschool Rotterdam.
Mevrouw Messelis (Els) is opleidingscoördinator & lector Seniorenconsulentenvorming aan de Hogere Leergangen voor Fiscale en Sociale Wetenschappen van de HuBrussel.
De heer Van Leeuwen (Aad) heeft een achtergrond als algemeen manager en is voormalig directeur/mede-eigenaar van het Adviesbureau SIR-55, waar hij nu als projectbegeleider en adviseur actief is op het gebied van woningbouwprojecten voor medioren en senioren.
Mevrouw (Yvonne) Venrooij is ten tijde van de audit derdejaarsstudent aan de voltijdse variant van de hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie van Hogeschool Fontys.
H.R. van der Made, NVAO gecertificeerd secretaris d.d. 30 september 2010.

Op 25 augustus 2014 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding Toegepaste Gerontologie, van Hogeschool Windesheim, onder nummer 003218.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl